

**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul Centru)

Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162.

Email: jcc@justice.md; Tel.: /+373 22/ 27-27-40

www.instante.justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

Prin prezenta, Vă informăm că, în data de 25 septembrie 2023, reclamanta Liudmila Sidorenco a înaintat acțiune împotriva Casei Naționale pentru Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual.

Reclamanta Liudmila Sidorenco, la 15.05.2024 a înaintat Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, în scopul verificării constituționalității prevederilor articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289- XV din 22.07.2004

Prin încheierea din 03 aprilie 2025, a fost admisă cererea înaintată de Liudmila Sidorenco privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și s-a dispus a sesiza Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la realizarea controlului constituționalității articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289- XV din 22.07.2004.

Astfel, Vă expediem dosarul (creat) nr.3-2781/2023 cu următoarele acte: încheierea din data de 03 aprilie 2025; cererea-sesizare înaintată de către reclamanta Liudmila Sidorenco, copia cererii de chemare în judecată și actele anexate, pe ____ file total.

Judecătorul

Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

Cazacu Grigorii

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Petiționara: Sidorenco Liudmila

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

În ordinea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I. - OBIECTUL SESIZĂRII

La data de 30 noiembrie 2018, a fost adoptată Legea Nr. 311/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 289/ 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin care, printre altele, a fost adoptată următoarea redacție a art. 7 al. (6) din Legea nr.289/2004:

În cazul în care asiguratul pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat nu a realizat venit asigurat din motiv de concediu de maternitate și/sau concediu pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, cuantumului indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilește din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent, inclusiv în cazul în care a beneficiat de anumite plăți unice pe parcursul acestor concedii.

Această redacție prin Legea nr.241/2023, care însă a intrat în vigoare la 01.01.2024 și nu este aplicat cu efect retroactiv.

II. - LEGISLAȚIA PERTINENTĂ:

1. Prevederi relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O., 1994, nr.1) sunt următoarele:

Articolul 1. Statul Republica Moldova

„(...)

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Articolul 4. Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale

18 65
omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 16 Egalitatea

- (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine social

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

- (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Articolul 49 Protecția familiei și a copiilor orfani

- (1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin. (2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulînd dezvoltarea instituțiilor necesare

Articolul 50. Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

- (1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială. (2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.”

Legea RM Nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, art. 3 lit b): sistemul public de asigurări sociale se organizează și funcționează avînd ca principii de bază: **b) principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege.**

III. - CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Subsemnata, Sidorenco Liudmila, pe data de 18.08.2017 am născut primul meu copil și mi s-a calculat venitul mediu lunar asigurat în sumă de 12458,10 lei, fiindu-mi achitate sumele

79 66
îndemnizațiilor de maternitate și pentru îngrijirea copilului în mărime de 51078,20 lei și 3488,27 lei/lună corespunzător.

În temeiul cererii din 17.04.2018 depuse la angajator, aflându-mă în concediu pentru îngrijirea primului copil pînă la 3 ani, am cerut și am fost readmisă la lucru cu program de lucru parțial, astfel, beneficiind și de un salariu redus în comparație cu suma salariului avut înainte de nașterea primului copil.

După ce am rămas gravidă în cursul concediului pentru îngrijirea primului copil, am născut al doilea copil pe data de 03.11.2019, tot în cursul concediului pentru îngrijirea primului copil, și mi s-a calculat venitul mediu lunar în sumă de 6400.89 lei, fiindu-mi achitate sumele îndemnizațiilor de maternitate și pentru îngrijirea copilului în mărime de 26429,48 lei și 1920,27 lei/lună corespunzător. Ca baza pentru calcul au fost luate sumele salariale primite pe parcursul perioadei august 2018 – august 2019, adică în timpul concediului pentru îngrijirea primului copil.

În temeiul cererii din 02.01.2020 depuse la angajator, aflându-mă în concediu pentru îngrijirea celui de-al doilea copil născut, am cerut readmiterea la lucru cu program de lucru incomplet, cu o zi de muncă de 2 ore de lucru, astfel, din această cauză am primit și un salariu redus esențial, de peste 70% în comparație cu sumele salariale primite înainte de nașterea primului copil.

Pe data de 10.05.2022, aflându-mă în concediu pentru îngrijirea celui de-al doilea copil, am născut al treilea copil, și mi s-a calculat venitul mediu lunar în sumă de 3469,87 lei, fiindu-mi calculate sumele îndemnizațiilor de maternitate și a celei lunare pentru îngrijirea copiilor în mărime de 14457,10 lei și 1040,96 lei corespunzător. Ca baza pentru calcul al prestațiilor sociale au fost luate sumele salariale primite pe parcursul perioadei februarie 2021 – februarie 2022, adică în timpul concediului pentru îngrijirea celui de-al doilea copil.

Astfel, sumele îndemnizațiilor primite pentru al treilea copil au fost reduse cu peste 70% în comparație cu suma primită înainte de nașterea primului copil, din cauza că sumele venitului asigurat realizate înainte de nașterea primului copil au fost substituite cu sumele venitului parțial, realizat pe parcursul concediului pentru îngrijirea copiilor următori.

Reducerea prestațiilor sociale ale mele se datorează aplicării de către organul de asigurări sociale a prevederii legislative din art. 7 al. 6 al Legii nr.289/2004, care prevede acceptarea veniturilor asigurate realizate de persoană asigurată în 12 luni înainte de nașterea primului copil ca baza de calcul a îndemnizațiilor pentru copil următor, născut în cursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent, doar în ipoteză în care pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent asiguratul *nu a realizat niciun venit asigurat*. Aceasta înseamnă că faptul realizării oricărui venit asigurat prin primirea oricărui salariu, chiar și cel redus, îl decade pe asiguratul de dreptul de a primi îndemnizațiile în condițiile existente pînă la nașterea copilului precedent. Destul de clar o asemenea situație se vede din exemplu meu personal, cînd aflându-mă în mod neînterupt în concediile de maternitate și pentru îngrijirea copiilor mei din a.2017 și pînă în prezent, m-am trezit cu sumele derizorii de îndemnizații sociale, fiind echivalată în drepturi cu mamele care niciodată nu au lucrat. Tot ce am făcut pentru a primi sumele reduse ale îndemnizațiilor – am activat oficial cu program de lucru parțial în cursul concediului pentru îngrijirea copilului, ca să nu pierd calificarea profesională și mențin o oarecare sursă suplimentară de venit. În rezultat, fiind angajata activă și mama la trei copii m-am ales cu reducerea tuturor îndemnizațiilor sociale, deși am achitat neînterupt toate defalcările sociale, inclusiv pe perioada aflării în concediu pentru îngrijirea copiilor născuți. Pe cînd, în cazul în care nu aş activa deloc din momentul intrării în concediul de maternitate cu primul copil, aş obține sumele îndemnizațiilor de maternitate și pentru

80 64

îngrijirea copilului în mărime de 51078,20 lei și 3488,27 lei/lună corespunzător în toate cele 3 cazuri.

Nefiind de acord cu faptul și temeiul reducerii prestațiilor sociale m-am adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva organului de asigurări sociale, privind contestarea deciziei privind stabilirea indemnizației de maternitate și celei pentru creșterea copilului până la 3 ani, invocând încălcarea principiilor egalității, contributivității și nediscriminării în sistemul de asigurări sociale.

După ce am depus acțiunea în instanța de judecată, s-a adoptat Legea nr. 241/2023, prin care art. 7 al. (6) al Legii nr.289/2004 a fost modificat și a fost expus în următoarea redacție: „ În cazul în care asiguratul pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat a realizat venit asigurat, cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilește din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent sau din baza de calcul în temeiul prevederilor art. 7, care va determina un cuantum mai mare al indemnizației.” Potrivit notei informative la proiect de lege, pentru efectuarea unor asemenea modificări, autorul proiectului de lege a recunoaște încheierea situației create: “Persoanele care lucrează pe parcursul celor 12 luni premergătoare următorului concediu de maternitate și îngrijire a copilului, vor beneficia de o indemnizație mai mică ori, luând în considerare că majoritatea beneficiarelor nu realizează venit integral în aceste 12 luni. Pentru a asigura o indemnizație echitabilă, s-a propus ca lunile în care nu a fost realizat venit integral să fie substituite cu același număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în baza de calcul în al cărei temei s-au calculat indemnizațiile pentru copilul precedent.”

Solicitând recalcularea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului în temeiul Legii nr. 241/2023 prin cererea din septembrie 2024 am solicitat emiterea unei decizii noi prin care indemnizația lunară pentru creșterea celui de-al treilea copil să fie recalculată în conformitate cu prevederile noi introduse prin Legea Nr. 241 din 31.07.2023 și să-mi fie stabilită indemnizație reieșind din venitul asigurat realizat înainte de nașterea primului copil, însă prin scrisoarea CNAS nr.S-5151/23 din 27.10.2023 cererea mea a fost respinsă pe motiv că Legea nr. 241/2023 pentru modificarea unor acte normative, nu are efect retroactiv și se aplică doar faptelor produse după intrarea ei în vigoare, la caz, începând cu data de 01.01.2024.

Astfel, restabilirea drepturilor mele la indemnizație echitabilă nu este posibilă nici din perspectiva modificărilor legislative prin prisma Legii Nr. 241 din 31.07.2023 intrate în vigoare din 01.01.2024.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Deși regula din art. 7 al. (6) din Legea nr.289/2004 pare a fi una generală și rezonabilă, având ca scop protejarea intereselor mamelor gravide care nu activează pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent, norma dată în sensul în care a fost formulată devine evident neechitabilă fața de mamele care sunt nevoite să lucreze în cursul acestui concediu, încadrându-se în majoritate absolută a cazurilor într-un program de lucru parțial: fiind în concediu social garantat și ocupându-se cu îngrijirea copilului mic mama în mod obiectiv nu poate activa în mod normal, așa

7A 68

cum pînă la nașterea primului copil. Mai mult, este notoriu că conceperea copilului nu este un eveniment sigur și care poate fi controlat absolut, iar reîncadrarea în cîmpul muncii pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului este mai mult necesitate, decît dorința femeii, avînd în vedere declinul sistemului național de asigurări sociale. În așa caz, regula generală din art. 7 al. 6 din Legea nr.289/2004, prin faptul că ipoteza acestuia articol exclude acceptarea venitului asigurat realizat înainte de nașterea primului copil pentru calculul indemnizațiilor ale mamelor care activează pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului (se are în vedere redacția articolului pînă la 01.01.2024), și le limitează în dreptul de a primi indemnizațiile reieșind din veniturile realizate pînă la nașterea copilului precedent, așa cum de acest drept beneficiază mamele care deloc nu activează în concediu pentru îngrijirea copilului, are ca efect reducerea semnificativă a prestațiilor sociale aferente nașterii și îngrijirii copilului următor fără un motiv justificat, și prin discriminare evidentă a persoanelor, astfel, norma dată contravine dispozițiilor constituționale, după cum urmează:

- Art.47 (dreptul la protecție socială) în coroborare cu art.16 (egalitatea) prin faptul că diminuarea bazei de calcul al prestațiilor sociale prin luarea în calcul veniturilor realizate de mama copilului doar pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent, adică cînd mama se află în stare de risc social asigurat, îl dezavantajează pe copilul nou-născut, care este lipsit de nivelul de protecție socială garantat precedentului copil, tocmai din cauza ca mama s-a aflat în concediu de îngrijire a copilului precedent (adică în cursul realizării riscului social) și nu a realizat venitul salarial în mărime deplină, activînd în cîmpul muncii doar pe măsura posibilității obiective. Neluarea în considerație la stabilirea prestațiilor sociale a stării de risc social în care mama copilului este nevoită să presteze munca în program incomplet pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului (adică luarea în calcul doar a veniturilor realizate în acele 12 luni de concediu înainte de nașterea copilului următor), evidențiază tratamentul deosebit fața de drepturile copilului cel mic, și această deosebire are atîtă măsură, încît se poate de invocat discriminarea copilului din partea statului după rîndul de naștere a copilului, statul neacordînd protecția socială egală a acestui copil, comparabilă cu primul copil.
- Art.47 (dreptul la protecție socială) în coroborare cu art.23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle) prin faptul că diminuarea bazei de calcul al prestațiilor sociale are loc în urma reîncadrării persoanei asigurate la lucru în cursul concediului pentru îngrijirea copilului, care însă nu este prevenită de angajator, de organ de asigurări sociale sau prin alte căi de efectul juridic al primirii venitului parțial salarial în cursul concediului social asupra eventualelor indemnizații pentru copilul următor. Facînd parte de persoanele aflate în risc social și într-un anumit grad de situație social vulnerabilă, tînara mama nu are un acces obiectiv la consiliere juridică în domeniul asigurărilor sociale, astfel, la readmiterea la lucru în timpul concediu, nefiind informată despre situația juridică în mod complet, nici nu are o posibilitate adecvată să-și evalueze riscurile primirii venitului asigurat în volum redus pentru eventualele prestații sociale în viitor. Prin faptul că nicio lege nu prevede informarea obligatorie în acest sens a persoanelor asigurate, diminuarea indemnizațiilor în urma readmiterii la lucru în cursul concediului pentru îngrijirea copilului devine contrară art. 23 al Constituției RM;
- Art. 49 (protecția familiei) și art. 50 (ocrotirea mamei, copilului, tinerilor) în coroborarea cu art. 16 (egalitatea) și art. 54 (restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți) prin faptul că restrîngerea dreptului mamei la prestațiile sociale în urma aplicării art. 7 al. 6 din Legea 289/2004 nu este proporțională scopului legitim declarat, întrucît nu corespunde principiilor egalității și contributivității ale sistemului public de asigurări sociale, declarate

ca principiile de bază a sistemului public de asigurări sociale în art.3 al Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale. Or, în mod evident principiile egalității și contributivității sunt afectate prin faptul că mama care activează pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului pentru a-și câștiga existență primește indemnizațiile respective în sumă mai mică decât mamele care deloc nu activează pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului (ultimelor li se calculează indemnizațiile în mod automat din veniturile realizate pînă la nașterea copilului precedent potrivit ipotezei generale din art. 7 al. 6 din Legea nr. 289/2004), deși primele mame care lucrează achită mai mult în comparație cu ultimele, plătind statului inclusiv defalcările sociale și din salariul primit în cursul concediului social. În așa caz, contrar principiului contributivității, mamele care activează pe parcursul concediului social primesc prestațiile sociale în cuantumul redus, ceea ce afectează echitatea sistemului și egalitatea persoanelor în sistemul de asigurări sociale. Plus la aceasta, restrîngerea drepturilor la protecție socială privită ca o sancțiune nu are un temei obiectiv de sancționare: se sancționează realizarea unor venituri pe parcursul concediului social pentru îngrijirea copilului, ceea ce este și un absurd și contravine multiplelor strategii sociale și de dezvoltare care sunt adoptate de Parlament la nivel de lege, dar și prin politici declarate public în continuu. Respectiv, restrîngerea drepturilor în această parte nu este decît inversarea politicilor de promovare a natalității și ocrotirii copiilor. Anume despre această contradicție și neechitate a scris și autorul proiectului de Lege cu nr. 241/2023, prin care a fost modificat art. 7 al. 6 din Legea nr. 289/2004, autorul proiectului a indicat: *pentru a asigura o indemnizație echitabilă, s-a propus ca lunile în care nu a fost realizat venit integral să fie substituite cu același număr de luni calendaristice imediat premergătoare perioadei incluse în baza de calcul în al cărei temei s-au calculat indemnizațiile pentru copilul precedent.*

Prin adoptarea Legii nr. 241/2023 drepturile mamelor în situațiile analogice mele au fost restabilite, doar cu efect pe viitor, însă organul de asigurări sociale refuză recalcularea indemnizațiilor stabilite înainte de intrare în vigoare a acestei Legi, din ce cauza sunt nevoită să depun prezenta cerere și să solicit restabilirea drepturilor mele, afectate prin aplicarea art. 7 al. 6 din Legea nr. 289/2004, care contravine evident prevederilor Constituției RM.

VI. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Reieșind din cele relevate, în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, -

SOLICIT:

1. Admiterea prezentei sesizări;
2. Exercițarea controlului constituționalității asupra dispozițiilor articolului 7 alineatul (6) din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin prisma art.1, 4, 16, 23, 47, 49, 50, 54 din Constituția Republicii Moldova, pe motivul necorespunderii standardului constituțional privind egalitatea persoanelor, dreptului la ocrotire socială, dreptul la protecția familiei, ocrotirea mamei și copilului, și proporționalitatea restrîngerii scopului legitim declarat
3. Declararea neconstituțională a dispozițiilor articolului 7 alineatul (6) privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin prisma art.1, 4, 16, 23, 47, 49, 50, 54 din Constituția Republicii Moldova, pe motivul necorespunderii standardului constituțional privind egalitatea persoanelor, dreptului la ocrotire socială, dreptul la protecția familiei, ocrotirea mamei și copilului, și proporționalitatea restrîngerii scopului legitim declarat

VII - LISTA DOCUMENTELOR

- a) cererea de chemare în judecată depusă de Sidorencu Liudmila către Casa Națională de Asigurări Sociale;
- b) nota informativă la proiect de lege adoptat prin Legea nr. 241/2023;
- c) cererea privind recalcularea indemnizației din septembrie 2023 și răspunsul CNAS nr.S-5151/23 din 27.10.2023

VIII- DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Loculmun. Chișinău.....

Data14.05.2024.....

Sidorencu Liudmila

ÎNCHEIERE

03 aprilie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)

În componența:

Președintele ședinței,

Judecătorul

grefier

Cazacu Grigorii

Burghelea Diana

examinând în ședință publică cererea reclamantei Liudmila Sidorenco cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată de Liudmila Sidorenco împotriva Casei Naționale pentru Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual,

a c o n s t a t a t:

Pe rolul Judecătoriei Chișinău sediul Centru se examinează pricina civilă la acțiunea intentată de Liudmila Sidorenco împotriva Casei Naționale pentru Asigurări Sociale privind contestare actului administrativ individual defavorabil.

Pe parcursul examinării pricinii, reclamanta Liudmila Sidorenco a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În motivarea cererii a indicat că, obiectul acțiunii depuse îl constituie drepturile de asigurare socială limitate nejustificat prin actele administrative individuale contestate, care au ca temei juridic prevederile art. 7 al. (6) din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin care, printre altele, în următoarea redacție, în cazul în care asiguratul pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat nu a realizat venit asigurat din motiv de concediu de maternitate și/sau concediu pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației lunare pentru creșterea copilului se stabilește din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații pentru copilul precedent, inclusiv în cazul în care a beneficiat de anumite plăți unice pe parcursul acestor concedii.

Susține că, reducerea prestațiilor sociale, se datorează aplicării de către organul de asigurări sociale a prevederilor legislative din art. 7 al. 6 al Legii nr.289/2004, care prevede acceptarea veniturilor asigurate realizate de persoana asigurată în 12 luni înainte de nașterea primului copil, ca baza de calcul a indemnizațiilor pentru copilul următor, născut în cursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent, doar în ipoteză în care pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent asiguratul nu a realizat niciun venit asigurat. Aceasta înseamnă că faptul realizării oricărui venit asigurat prin primirea oricărui salariu, chiar și cel redus, îl decade pe asiguratul de dreptul de a primi indemnizațiile în condițiile existente până la nașterea copilului precedent. Destul de clar o asemenea situație se vede din exemplu său personal, când aflându-se în mod neîntrerupt în concediile de maternitate și pentru îngrijirea copiilor din a.2017 și până în prezent, s-a trezit cu sumele derizorii de Indemnizații sociale, fiind echivalată în drepturi cu mamele care niciodată nu au lucrat.

Invocă că, tot ce a făcut pentru a primi sumele reduse ale Indemnizațiilor - a activat oficial cu program de lucru parțial în cursul concediului pentru îngrijirea copilului, ca să nu piardă calificarea profesională și să mențină o oarecare sursă suplimentară de venit. În rezultat, fiind angajata activă și mama la trei copii s-a ales cu reducerea tuturor indemnizațiilor sociale, deși a achitat neîntrerupt toate defalcările sociale, inclusiv pe perioada aflării în concediu

pentru îngrijirea copiilor născuți. Pe cînd, în cazul în care nu ar activat deloc din momentul intrării în concediul de maternitate cu primul copil, ar fi obținut sumele indemnizațiilor de maternitate și pentru îngrijirea copilului în mărime de 51 078,20 lei și 3 488,27 lei/lună corespunzător în toate cele 3 cazuri.

Declară că, deși regula din art. 7 alin. (6) din Legea nr.289/2004 pare a fi una generală și rezonabilă, avînd ca scop protejarea intereselor mamelor gravide care nu activează pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului precedent, norma dată în sensul în care a fost formulată devine evident neechitabilă față de mamele care sunt nevoite să lucreze în cursul acestui concediu, încadrînd-se în majoritate absolută a cazurilor într-un program de lucru parțial, fiind în concediu social garantat și ocupînd-se cu îngrijirea copilului mic, mama în mod obiectiv nu poate activa în mod normal, așa cum pînă la nașterea primului copil.

Mai mult, consideră notoriu, că conceperea copilului nu este un eveniment sigur și care poate fi controlat absolut, iar reîncadrarea în cîmpul muncii pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului este mai mult necesitate, decît dorința femeii, avînd în vedere declinul sistemului național de asigurări sociale, iar în așa caz, regula generală din art. 7 al. 6 din Legea nr.289/2004, prin faptul că, ipoteza acestui articol exclude acceptarea venitului asigurat realizat înainte de nașterea primului copil pentru calculul indemnizațiilor ale mamelor care activează pe parcursul concediului pentru îngrijirea copilului (se are în vedere redacția articolului pînă la 01.01.2024), și le limitează în dreptul de a primi indemnizațiile reieșind din veniturile realizate pînă la nașterea copilului precedent, așa cum de acest drept beneficiază mamele care deloc nu activează, are ca efect reducerea semnificativă a prestațiilor sociale aferente nașterii și îngrijirii copilului următor fără un motiv justificat, și prin discriminare evidentă a persoanelor, astfel, norma dată contravine dispozițiilor constituționale din art. 16, 23, 47, 49, 50, 54 ale Constituției Republicii Moldova. Motivele pretențiilor de neconstituționalitate sunt dezvoltate în formularul anexat la prezenta cerere.

Relevă că, în partea aspectelor procedurale ale cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate se evidențiază că la data de 09 februarie 2016, prin Hotărârea nr.2 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), Curtea Constituțională a explicat că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Menționează că, raportat la textul evidențiat, se constată că, la moment nu există impedimente pentru dispunerea ridicării excepției de neconstituționalitate, iar anterior Curtea Constituțională nu a fost sesizată și nu a examinat constituționalitatea articolului nr. 7 al. (6)

12

din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în timp ce anume acest articol a stat la baza emiterii actelor administrative defavorabile contestate în cadrul prezentei cauze.

Astfel, solicită instanței de judecată, dispunerea prin încheiere a ridicării excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 7 alin. (6) din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin prisma art. 1, 4, 16, 23, 47, 49, 50, 54 din Constituția Republicii Moldova, pe motivul necorespunderii standardului constituțional privind egalitatea persoanelor, dreptului la ocrotire socială, dreptul la protecția familiei, ocrotirea mamei și copilului, și proporționalitatea restrângerii scopului legitim declarat.

În ședința de judecată avocatul Sidorenco Maxim în interesele reclamantului Sidorenco Liudmila reiterând circumstanțele de fapt și de drept invocate a solicitat admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În ședința de judecată reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale, a lăsat la discreția instanței.

Analizând argumentele ce vizează ridicarea excepției de neconstituționalitate și raportându-le, per ansamblu, la chestiunea abordată, instanța de judecată consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale a Republicii Moldova din următoarele considerente.

În corespundere cu art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În acord cu art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Conform art. 230 din Codul administrativ, încheierile judecătorești care se motivează se emit în procedură scrisă. Dacă consideră necesar, instanța de judecată citează participanții la proces.

În conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă,

(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Instanța de judecată reține că atât reclamanta cât și avocatul reclamantei pretinde neconstituționalitatea articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289-XV din 22.07.2004.

La fel, instanța de judecată atestă că, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate enunțată, întrunește exigențele legale și urmează a fi admisă or, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, excepția este ridicată de către subiectul abilitat de lege cu acest drept, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile contestate.

În lumina celor menționate supra și în conformitate cu art. 2, 195, 230 din Codul administrativ, art. 12¹, 269-270 din Codul de procedură civilă, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea reclamantei Liudmila Sidorencu cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ intentată de Liudmila Sidorencu împotriva Casei Naționale pentru Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la realizarea controlului constituționalității articolului 7 alin. (6) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289-XV din 22.07.2004

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova prezenta încheiere, sesizarea reclamantei Liudmila Sidorencu, copia acțiunii de contencios administrativ.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, se amână pledoariile.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței
Judecătorul

Cazacu Grigorii

copie